De fide meretricum in ſuos amatores

Queſtio minus principalis vrbanitatis et facetie cauſa / in fine quodlibeti Heydelbergeñ. determinata a magiſtro Jacobo hartlieb. Landoieñ. Nouis quibuſdã additionibus nuꝑ illuſtrata.

Ach liebe Elß.

Exaſthycon Joannis Gallinarij Heydelbergenſis.

Tutus amare potes hec quiſquis ſcripta revolues.
  Eſt alius chriſti q̃ meretricis amor
Ille ſuos donans eterno munere ſeruat
  Queqꝫ miſer tibi ſunt hic bona cuncta rapit
Ille hominem reddit diuinos noſcere cultus
  Exuit hic hominem/ beſtiam et eſſe facit.

¶ Exaſthycon Joannis ſpeyſer Forhemenſis in queſtiones ſolaciunculas quodlibeti Heydelbergeñ.

Noſſe volens ſcortum lector miſerabile vanum
  Ambiguum/fallax/ perpetuumqꝫ malum
Fraudis mille modos. tenues. quo vincimur hamos
  Vitaqꝫ languentis compede victa iacet
Huc venias moneo mirum letaberis inquam
  Nec tibi malueris hoc mihi crede libro.

¶ Appendit ex orationibus Jo. Chariſtei.

Meretrix eſt vt mare q̃dcũqꝫ das deuorat et tamẽ nũq̃ abundat ¶ Familiares femīarũ artes nimirũ veneficia/ mala medicamẽta/magice vanitates/doli. fraudes. decipula/ noīe artiũ mulierũ continent̃. Alia quoqꝫ que plurima mẽti feminee natura dedit/ verſus ſunt greci prouerbiales. Theſaurus eſt malorũ mala femina. Itẽ improba mulier truculẽtior eſt feris oĩbus. Item mare ignis et femīa ſunt mala tria/ que totũ perturbant mundum.

Eratho Vdenheimius ſcolaris Sletſtatinis prefectus/ vniuerſis ſuis auditoribus et alumnis tanq̃ filijs chariſſimis. S. P. D.

Copiam mihi fecit Jacobus wimpfelingius diuinarũ litterarum licenciatus/ integerrimus amicus meus/ duarum queſtionũ/ que in fine diſputatiõis quodlibetaris/ in florẽtiſſimo Heydelbergẽſi gymnaſio/ laxandi animi iociqꝫ ſuſcitãdi cauſa/ pridẽ determinare fuerũt. Prima explanat fraudes meretriceas Altera flagitioſiſſimũ in clero concubinatũ execrat̃/ eas arbitror vos nõ infructuoſe legere poſſe. Tum ne adoleſcentiã veſtrã venereo (vt ſpero) viſco nondũ captã. ꝓcaciſſima pelliceant ſcorta

Tum vt ſacris initiati/ a ſceleratiſſimo impuriſſimoq̃ ab horea/
tis concubinatu Malo em̃ vos perpetuo munere laycos/ q̃ ſa/
cerdotes euadere cõcubinarios. Nã quiſquis ex vobis cõcubinã
eſt habiturũ (qđ abſit) is mihi videt̃ ſimul filio virginis et filio
veneris velle placare. Is corpis geſtu chriſtũ venerabit̃/ſed blã/
diore aſpectu meretrici adulabit̃/ iiſdem quib9 chriſtũ delibabit
labiis. meretricule os cõtingere et imprimere oſculũ nõ verebit̃.
Is oblationes ſibi noĩe chriſti impenſas/ ꝓ luxurioſo petulãtis
ſcorti veſtitu/ expẽdere nõ erubeſcet. Is corpe ſtabit ĩ ara ꝛ mẽte
cogitabat ne quiſpiã interea focariã ſuã/ blando foueat cõplexu
Is cõfitebit̃ ore ſe peccaſſe/ ſed animo nollet meretriculã ſuã/ ſe
nõ deinceps viſurũ. Is ita in cõcubinatu obſtinate pſeuerãs/ in
mortali pctõ/rem diuinã faciet. id eſt ſacratiſſimam miſſam cele
brabit/putãdo fortaſſis deũ irrideri poſſe/qui dũ hoc errore du/
citur/videbit̃ mihi profecto/ nõ nihil a fide chriſtiana aberrare.
Ex quo neceſſario ſequit̃/ vt nõ ſolũ ipſe cecutiẽs/ ſed et ipm̃ cecu
tientẽ ducere et abſoluere pertẽtans/pariter in eterne dãnatiõis
foueã cadãt. Is iniqſſim9 erit iudex qñquidẽ nedũ diei ebdoma
de mẽſiſue curriculo/ ſ; toti9 anni ſpacio/ nocteſq̃ dieſq̃ cohabi/
tãs meretrici/ celebrabit. ſacramẽtũq̃ pticipabit euchariſtie. Lay
cũ aũt ꝛ ſolutũ hñtem ꝯcubinã itidẽ ſolutũ/ ſemel in anno eucha
riſtie pticipationẽ indigne petẽtẽ/ a cõmuniõe eiuſdẽ ꝓhibere ſo
let/ q̃ frõte q̀buſue v̀bis queſo ille gẽtili obſtabit poete Ouidio/
quẽ me vobis nup interpretãte/ faſtoꝝ ſexto occepiſtis canere.
Sic agitur cenſura/ et ſic exempla parantur.
Cum iudex alios quod monet/ipſe facit.

Concordet in id vulgatum

Regis ad exemplũ totus componitur orbis

¶ Precor pterea deũ miſericordiſſimũ (in cui9 viſcerib9 vos oẽs
viuere cupio) vobis fore propitiũ ne vnq̃ aliquẽ ex vobis cogar
videre cõcubinariũ/ ſed piũ deuotũ caſtũq̃ ſacerdotẽ/ qui digne
ſacrificare conet̃ eccl'ie/ ſuo apud deũ ſuccurrat interuẽtu/ ꝓ ſa/
lute deniq̃ aĩe mee ſedulo fideliterq̃ exoret. Ad qđ quiſquis pro
mea in ſe fideli doctrina gratus eſſe volet/ ſeipm̃ obligatũ intel/
liget. Valete ex Sletſtatino gymnaſio/ quarto Kaleñ. ſeptẽbris
Anno chriſtiane ſalutis milleſimo quingenteſimo primo.

❡ Sub preſtanti magiſtro Joanni hilt Rotwilenſi diſputatore de quotlibet acutiſſimo.

FRetus vr̄a humanitate vigilantiſſime dn̄e diſputator/ fretuſq̄ benigna ſupportatiōe oīm preſentiū/ qualicūq̄ ſtatu aut honore p̄fulgeant decreui acceſſoriā q̄ndā queſtiunculā/ nudiuſterti⁹ a quodā baccalaureo oblatā euoluere. Primū aūt rogo vt deponāt matutina ſupcilia rigidi cathones aſſint/ vt audiāt benigne/ blādo vultu/ modeſtis aurib⁹ memores virtutis moralis/ quā greci eutropoliā/ eutropolia latini v̊o/ tū vrbanitatē/ tū feſtiuitatē/ tū comitatē/ tū iocunditatē dixere/ memores annue hui⁹ actus cōſuetudinis. hec em̄ hora/ hic locus/ hic philoſophici belli finis/ ludos/ fabulas/ moderatos riſ⁹ enigmata/ ſales/ iocunda dicteria/ facetias ⁊ ſchemata flagitat/ a quibus neq̄ diuus Auguſtinus abhorruit/ neq̄ ſuus peculiaris imitatur Franciſcus petrarcha ſed iam ad rē ipſam deſcēdam⁹.

❡ Mulierum amatores mente cecos eſſe
Vergilio teſtatur de Didone.

At regina graui iam dudum ſaucia cura
Vulnus alit venis/ et ceco carpitur igne.

❡ Et de venere ⁊ bacho.

Multos cecos amor cogit ſecreta fateri
Arcanum demens detegit ebrietas.

QVeſtio minus principalis mihi propoſita fuit hec. Cur ceci amatores mulierum/ eaſdem plus colunt/ venerant ⁊ amāt/ q̄ deū optimū maximūq̄. Patres ⁊ dn̄i p̄ſtantiſſimi/ ꝓteſtor in primis/ me non de his verbis aut dictionibus.

deus/amator/mulier/locuturũ. licet his verbis vſurus ſim. ſed de rebus p ea ſignificatis. quis enĩ tam hebes et inſanus/ cũ ſe/quat de deo. de eius amore ſolũ in animo ſuo cogitet et oĩa refe/rat ad nudas litteras. ad nomẽ maſculini generis. quale eſt de⁹. quale eſt amor. ad ſecũdã et tertiã declinationẽ. ſed loquor de primo et ſummo. quo melius excogitari nõ poteſt. de paſſione ani/mi/ que eſt amor. de qua ſctũs Thomas in. j. ij. q. xxiij. p totũ. Et de muliere mala. de qua prouerbior. vij. dicit. Cõſidero vecordẽ iuuenẽ/ qui trãſit p plateas. iuxta angulũ et ppe viã domus mulieris. gradit in obſcuro aduesperaſcẽte die. in noctis. tenebris. et caligine. Et ecce occurrit illi mulier in ornatu meretriceo. preparata ad decipiẽdas animas. garrula. vaga. quietis. impaciens. nec valens in domo cõſiſtere pedibus ſuis. nũc foris. nunc in plateis. nunc iuxta angulos inſidiãs ꝛc. De rebus inq̃ loquor. per terminos ſignificatis. nõ de nudis vocibus. ſicut et diuus Marſilius fecit. fons/ origo ꝛ auctor noſtri gymnaſij. qui laborauit. et nos in labores eius introiuimus. Qualis hic fuerit. cuius vite. cuius doctrine. liquido conſtare poterit. ex oratiõe funebri. in exequijs ei⁹ palam habita. ab optimo et preſtanti ſacri pagine profeſſore. indubie non more italico. ſed ſeruata germanica et theologica veritate ac integritate.

¶Amorem dei quietum et mulierum irrequietum longe inter ſe differre in id Vergilij:

Seuit amor. magnoq̧ curatum fluctuabat eſtu

¶Philippo Beroaldi Cupido

Vt ſine febre dolet. ſine morbo languet amator
 Ve ſomni vigiles irrequiet a quies
Vt rubet vt pallet ſubito. mutatq̧ colores
 Siue pudor vexet pectora. ſiue timor
Nunc ſcio vt infracte voces. mutilataq̧ verba
 Vt coram domina cor ſalit atq̧ tremit
Vt q̃ longa graui ſuſpiria corde trahuntur
 Vt modicus riſus. multus amator ineſt
Vt gaudet leta. plorat plorante puella
 Induit et vultus vultibus alterius

Nunc ſcio vt infelix domine veſtigia querit
Et repetiſſe tenet. mobilitate leuis
Genua labant quotiens faſtoſe limen amice
Tranſit et in toto corpore membra tremunt
Nunc ſcio quantus amor ſupra caput inſtet amantum
Atqꝫ omnem ſophiam conſiliumqꝫ fuget
Condita q̄ꝫ paruo ſint larga abſinthia melle
Lurida vel quantum pocula fellis habent.

PRo queſtionis deciſione notatu dignum exiſtimaui/ ꝙ lō/ge differunt amor dei et mulierū Nam amor dei quietus. Amor vero mulierū inquietus. Amor dei eſt mundus. Amor mulierū eſt immundus. Amor dei facit filios dei. Et amor mulieruꝫ facit filios diaboli. Amor dei facit prudentes. Amor mulierū facit fatuos. Amor dei facit hoīes angelis ſimiles. Amor vero mulierū beſtijs irrationabilib⁹ pares/ imo vero et aſinos et porcas Amor dei cōpatit̄ ꝛ cōgaudet de reliquoꝝ amore/ ſimiliter deū diligentiū. Quiſquis eñ deū amat gaudet et letatur de hoc/ ꝙ a ceteris quoqꝫ deus diligatur/ et quāto plures/ tanto vehementior eſt amor per contrarium amans mulierculam/ moleſte fert et cō/triſtatur. ſi alij amare eam tentent iuxta illud poete.

Dum canis os rodit/ ſocium quem diligit odit

¶ Quiquidē verſus ad litterā de cane exponitur nihilomin⁹ allegorice ad nr̄m propoſitū referri poteſt/ litteraliter ſic. Dū/ wañ. canis/ der hund. rodit/ nagt. os/ das peyn. odit/ er neydt vñ haſſet. ſociū/ den geſellen. quē diligit/ den er lyeb hat. Allegorice ſic. Dum/ wann. canis/ der narr. rodit/ vnſinnig iſt. os/ vber adams ripp. odit/ er haſſet. ſociū/ ſeinen miteſſer. quē diligit/ dañ er das frewlein lieb hat. Ratio aūt iſtius eſſe poteſt. quia deus eſt verū lumē/ et verus fons vite. qui aūt habet copiā luminis/ eā aſcen/dentib⁹ fauet et vnū lumē multis apud ip̄m videntib⁹/ ſufficere poteſt. pariformiter idem fons/ multoꝝ ſitim extinguere poteſt. ſed amās mulierē/ nō amat fontē\ ſed paludē. nō amat lucē/ ſed tenebras. et reuera tenebroſum locū facit. l. foramen. et. l. caminū rubiginoſum. §. longū latus ꝓfundū. C. de ſtipulatiōe inutili. ꝑ hoc volo queſtioni ſatiſfactum eſſe. hoc adiecto qđ Tytus apud

xenophontē oſtendit. Amorem igne eſſe longe potentiorē quod ignis vrit homines tangentes/at amor forme eos etiā accendit. qui procul ſpectant intantum vt ardenter eſtuent.

¶Amatorem arduis neglectis operibus vt ſimeam puerilibus duci et fatuis/in illud Vergilianum.

Ach Chorydon chorydon que te dementia cepit
Semiputata tibi frondoſa vitis in vlmo eſt
Quin tu aliquid ſaltem potius/quorum indiget vſus
Viminibus molliq; paras detextere iunco.

QVod autem amor mulierū faciat homines fatuos. oſtendo ex conditionibus amatorū et ex annalibus quoniaz tales boni cuculi ſtolidi et obtuſi/magnificāt que magni eſtimanda non ſunt/ ſicut enim naturalis fatuus/plus amat nolam ꝙ florenum/ plus picam ꝙ equū/ ſic & amatores mulierū parua earū munuſcula magnipēdūt ſua quoq; que indies eiſdem preſtant/paruifaciunt. Jlli namq; more officiatorum et computiſtarum/in fine ſeptimane data et recepta computant/incipientes ſub hac forma. Jtem mein liebes ketterlein hat mir gegeben ein krentzelein für drey heller/dar gegen hab ich ir geſchenckt ein ſchleyer für zwey gülden. Jtem ſy ſchenckt mir zwey negelen plumblein mit plauer ſeyden gebunden/ do gab ich yr widerum̄ ein pater noſter für xvj. weyßpfennig/ vnd ich fragt ſy/ lieber ſchatz meiner was bedewt das plawe/ſy ſagt es bedewt narr hie narr do. Pſal. xxxv. narrabo delictum meum in vita mea.

Jn ſtudentē Heydelbergenſem. vt ad

vocabulū littera gimminuta/ ꝓpter hoīs dementiā/ alludendū
ſit amice/ callida illuſio/ et Vergilij ſub noīe Galli exhortatio.

Galle quid inſanis/ inquit tua cura lycoris
Perq; niues alium/ perq; horrida caſtra ſecuta eſt

¶ Ab amante conſultorum confutatio

Alpinas ach dura niues/ et frigora Rheni
Me ſine ſola vides/ ach te ne frigora ledant
Ach tibi ne teneras glacies ſecet aſpera plantas

HVit inſup quedaz matrona que ele/git ſibi ſtudentē quendā ſtolidū/ alliciēs eundem paruis munuſculis/ pu/ta mitris/ ligis pectorali/bus plicatis\ zonis ex ſe/rico cōfectis. et ſi qua ſūt ſimilia. At ille multū ga/uiſus ex ea queſiuit/ cur nam mihi tantū honorē exhibes. cum tamē de te nihil bene meritus ſim. nec tibi quicq̄ impendi. Reſpondit amaſia frau/dis et doli plena. Non vellē reuera me aliquid abs te recepiſſe/ nec cupio. ſed tm̄ de tua preſentia et aſpectu/ letor et exulto. Jlle aūt bonꝰ homo/ finis eiꝰ intentū et latentē animū intellexit. Paruo vͦo tp̄e tranſacto/ ex/cogitauerat ipſa viā/ qua ꝑ paruis maiora eſſet receptura. Ap/propinquat ei gemēs ꝛ lacrymās/ queſiuit ille cuculꝰ. Eya q̇d male pateris. in quibus rogo deficis. Reſpondet O mi ſocie cetero/rū chariſſime/ te in meis anxietatibꝰ nolo moleſtere/ qm̄ ſi certior de meo dolore efficereris/ pro me plurimū doleres. Eſto igit̄ le/tus/ et deſine cōtriſtari/ qm̄ ſatis eſt/ me meſtā et cōſternatā eſſe

At denuo poſt puſillū tpis abunde fleuit. Ipſe vero cōtriſtatus tandē his verbis eā alloquit̄. Angorē animi tui atqꝫ defectū/ ſcire deſidero et q̄ breuiter abs te enarrari cupio. At illa obticuit. nihil ei reſpōdens. O veſanū hoīem. O ſtultoꝝ numerū infinitū. de quorū numero tu vnus ex iſtis. Conſideraſti ne vnq̄ vulgi illud dicteriū cōmuniſſimū. Hund hincken/ frawen weinē/ vn̄ kremer ſchwern/ daran ſol ſich niemand kern. Ille non minus priſtinū repetēs verbū/collacrimādo dixit. Eya mea amaſia/ quidnā cō/ triſtaris. Subiunxit illa dicēs. Ach ach cauſam doloris mei tibi enarrare eſt mihi difficile. Eſt quidā pānicida/ q̄ ſine parata pe cunia/ ſub bona ſolū ſpe mihi antehac dederat ſeptē vlnas pāni ꝓ faciēda tunica/ et vlnarū quelibet florenū cōſtat. terminus aūt ſolutiōis mihi ab eodē impoſit⁹ effluxit et niſi hodie ei ſatiſfece/ ro/ extra ciuitatē ſum expellēda. Id aūt mihi inter cerera tm̄ do lorē affert/ q̄ntū verbis vix cōſequi poſſū. q a te ſeparari debeo. et tuū deinceps aſpectū minime cōtēplari. Ad hec oīa cucul⁹ re tulit. Eya ſis leta. ſey frölich mein Gred ich wil dich nit laſſen in deinē nöten. Mox itaqꝫ iudeos ac chriſtianos iudaizātes viſita/ re intra ſe cogitās. et ſuam dilectā iuuare. impignorauit tunicas. vēdidit libros. vt ei ſuccurrere poſſet. Cū ipm̄ rebus ſuis ita ſpo liaſſet. ſedet in cubiculo inſpiciēs mitrā pectorale et reliq̄ parua mūera a ſua amaſia recepta/ ingemiſcēſqꝫ dixit. ach ach wie ſteſt du mich ſo tewr ich gauch ich narr/ was hab ich daran zů ſtewr ich han mein kleyder v̈ſetzt vn̄ verkaufft\ was thun ich nun an ich armer nerriſcher man/ wie iſt es ein ding vmb der buler fan̄. Poſt puſillū v̈o tpis ꝑcepta illi⁹ ſueti ſtulticia. a parētib⁹ ſuis ab alma vniuerſitate reuocatus. ex fatuo tm̄ amore ꝑ ligatū pectus habēs ⁊ ꝓſus excecatū/ diſcedere ab ea nequiuit/ niſi ei prius vlti mū vale dixiſſet/ obtulit ſe hora q̄ vna eſſe poterāt. Cū audit illa ꝓfectionē cuculi. iterū in fontē lacrymarū reſoluta eſt his v̈bis. Ach we heut vn̄ ym̄er mer dein abſcheyd bricht mir mein hertz zů tauſēt ſtuck vn̄ macht mir groß hertzleyd Fatu⁹ collacrymās dixit. Ach mein Gred kan ich es gſchickē/ ſo darffſt mein nit lang beyten/ ſo wil ich dir bringen der kyrchwey/ es ſey dan̄ vngluck darin. Volēs ergo arripe iter v̈ſus patriā. veniēs ad rheni fluuiū

cogitabat intra ſe. et verbis ſeipm̄ alloquit̄. O tu miſerabilis hõ eſt ne tibi hodie trans hoc mare magnū et ſpacioſum / nauigio trāſeundū neq̈ tua dilecta tibi hodie reuiſitāda. Ach wie iſt mir das ſo ein groſſe ſach. Mox ſibi in mentē venit / cū reuerſus fueris ad eā. O q̄ magno gaudio afficier̄. redit. feſtinanſq̈ ſerotino tp̄e. venit ad locū fetorib⁹ et ſtercorib⁹ pleniſſimū. inter duas domos incluſum. In einē ſchönen palaſt da man dē plindē pferd zů eſſen gibt / vñ da ein yeder pawr ſein notturfft thut. Aſcendit iuxta morē priſtinū ꝓpe amaſie cubiculū. fuerāt aūt feneſtre ſerate ac clauſe. tandē introſpiciens ꝑ rimas. vidit in cubiculo lumē cereū ardēs. aliūq̈ ſociū illic ſedentē et caligas ſuas exeuntē. Iuxta. l. accedat alter. ff. de cōcubitu clericoꝝ et mulierū. §. narrabo. Mox ip̄e cū triſticia magna deſcendēs / ꝑgit ad coquine foramē circa locū lauādarū ſcutellarū. Zů gutem teutſchē für das kuchī loch. vocē paruā et gracilē emittēs. qua ab ea dinoſci poſſet. Ipſa vͦo eundē audire nolēs / dixit. Auß hund das dich der nerriſch ritt ſchüt. Reſpōdit ip̄e. O Gredlein fein ich ſich wol wie es zů get in deinem kemerlein / du halteſt an mir als ein böß armpruſt / wol hyn zům teüffel ich hab mer verloren. Ipſa huiuſmodi percipiens. altiſſima voce cātauit. Sichſtu ſawr da ſchlach der teüffel zů / noch dān wil ich meinē willñ thun / vñ ſolt es mich ym̄er gerewen. Pariter et ipſe in ſuo receſſu canēdo inquit. Ich traw der lieben nit wol / ich traw der lieben nit wol / ſy hat mich gātz verlaſſen / die weyl ich keyn gelt mer han. Neſcis inſane prouerbiū illud grecanicū. Nullā eſſe in femīa fidē. Vnde Eſop⁹ ille fabulator p̄cepit. Femīe nunq̄ archana credideris. Infidū eſt. N. genus feminarū. Et vetus ꝓuerbiū eſt. Nec mulieri nec gremio credi oportere. Cum illa incerti. et leuis animi ſit. Et plerūq̈ in gremio poſita cū in obliuionē venerūt exurgentiū prouidant.

Amorē inquietū inſtabilē ⁊ ad oīa paſſionatū / nūc muſicis nūc choreis quo amice placeat / in hora mille mutabilitatib⁹ deditū. De quo ſub noīe galli in hec Vergilius.

Iam mihi per rupes videor lucoſq̈ ſonantes
Ire / libet partho torquere cydonia cornu

Spicula/tanq̃ hec ſint noſtri medicina laboris
Aut deus ille/malis hominum miteſcere diſcat.

Quod amor mulierum faciat hoiem inquietuz et paſſionibus plenũ perpulcre oſtẽdit. Plautus in mercatore dicẽs. In amore hec inſũt. Cura.egritudo.iſomniũ erumna.error. terror. fuga.inepta leticia. temeritas.excors. immodeſtia. petulãtia.cupiditas.malivolentia. deſidia. iniuria. inopia. contumelia. diſpendium.multiloquium.pauciloquium.Et alludit Hermannus Buſchius dicens.

Neſcio quid ſit amor/qui vos male perdit amantes
Flamma furens venis/morbus et error ebes
Eſt levitas/vulnus/dementia/cura/venenum
Acre malum/languor/ſervitiumq; nocens
Fel/labor/anxietas/infamia/pena/tyrannus
Arcus/et eſt telum perpetuumq; iugum.

¶ Qui amat miſere ꝑdite afflictũq; formã fulgẽtẽ. nõ ſic mores et aĩm hic tandẽ vt carnis ardorẽ expleat. Cũ id alter nõ põt ſuã mulieri fidẽ ſeſeq; coniugẽ dedit. hic caro heus nimiũ caro emit parui momẽtuli voluptatẽ.eandẽ iam multis doloribus reprehenſans. Cui iã oĩs vita ſuppliciũ eſt.tãto em̃ iã miſerabilib⁹ ſimul vivere incipiũt.Quãto ab invicẽ minus liceat ſeparari.quid em̃ triſti⁹ eſt q̃ hos ſemꝑ iungi debere qui aĩo convenire nõ poſſunt.quid quoq; durius q̃ nunq̃ diſcordẽ ſociũ.vel recius hoſtem dixero habere ſeparatũ. His vxor vt claro quaſi in ſpeculo videtur.nil boni nilq; placidi factura eſt.niſi cũ ipa morietr̃ vnde e eius

rei dolor exuendus qui iam emendari nequit. Nā ſuperi oēs ⁊ ſi oīa cōſilia ſua in vnū cōgeſſerūt nō efficient an factū ſit infactū Nihil in iuuentute cadit ipſo amore delirius. nihil cecius/ nihil periculo plenius. Errat oīs amans atq̄ nil recte operatur et ſe et oīa neſcit. Multos perdidit amor varijſq̄ languorib⁹ afflixit.

Seruitium nocens et infructuoſum.

¶ Qui ſeruit puero cōmuni vel mulieri ſeruitiū perdit. ſentētia/ wer kind tragen ſich thut fleyſſen/ dem ſein ſy bald in die ſchoß ſcheyſſen. Der ſich dienſtbar macht der gemein/ dem wirdt ſein lon etwan zů klein. Wer böſen weybern dienen thut/ iſt als verloren ſagt muſcatplůt.

QVod amor mulierū faciat hoīem beſtiam/ inſenſatum/ ſeipm̄ non cognoſcentē imo et porcū atq̄ ſubulcū ex certa hiſtoria remotiori etiā poſſum aſſeuerare que talis eſt. Fuit quidā amori deditus. licet oīm litterarum ignarus ſicut alter ſtylpho. ſcholas tamen regendas aſſumpſit/ docens pueros p̄ oīa ex yſidonio germanico. Et primo in grāmatica/ in capitulo de vocalibus. A e i o u. Poſthac in grāmatica poſitiua. panē brot. caſeum keß. vinū weyn. offam ein ſupp. pira ein birn. lobiū ein leyb brots. Et pluraliter ein apffelmůß. obſonogarus ein linſenmůßlein. ſlemſlirida ein hafenreff. calceū ein ſchůch. bracus ein brůch. liripippius ein kappenzipffel. vilhelmus ein ſtroſack. gladiū ein ſchwert. vilrincus ein pantzer. inops heßlich. ſtercus ein kuſſin. anus ein lecker. fornax ein ofen. fornicator ein ofenmacher. bißzinckus ein ofengabel.

¶ De vocabulis vernacula lingua fantaſtice exponendis.

D Einde docuit eos exponere orationes Ad patrē der non-tag. Apud villā ein pawr an der ſunnen. Ante edes ein bet-ler. Prope feneſtram ein ſchneyder knecht. Sine labore ein pfaf-fen knecht. Imperterritus ein landßknecht. Inexpugnabilis ein alt weyb. Ex q̄pluribus ein betler mantel. Nugigerulus kup-pler. Circa ſepem eſt equiuocnm. Vno modo eſt mendicus que-rens pediculos. Alio modo ein kůdreck. Glis ſimiliter eſt equiuo-cū. iuxta illud. Alexander. Glis animal. glis terra tenax. glis lap-pa vocatur. Glis animal ſignificat ein gebraten ſpanferlein in ei-nem ſack. Glis terra tenax/ das yß ein dreck. Glis lappa vocatur ein ſchuchbletz.

¶ De coniugatione et regimine fantaſtico et abuſiuo.

D ocuit inſuper eos cōiugare verba. iuuo. as. are. aui. atū. eſt verbū regens dtm̄. Supplico. as. are. cui. itum. regit actm̄. Frango. as. are. aui. atū. Liquo. as. are. aui. atū. Trāſſero. as. trāſ-lare tranſlaui tranſlatum. Viuo viui vitzū. Voueo voues voue-re. voxi votzū. Indulgeo. es. ere. indulgui indulſitū. reperio iui.

¶ De lectionibus chori monſtro penato mirabilioribus.

D O cuit eos legere lectiōes in choro. Et primo in dn̄ica. lxx. Poſuit deus ſtellas in fermēto celi vt lucerēt ſup terram. De Maria magdalena. quia turpitudinis ſue maculas aſpexit. lauado ad fontē miſericordie cucurrit cōuiuantes nō erubuit. De natiuitate dn̄i. et ibāt oēs vt pſpicerēt figuli in ciuitatē ſuam/ et alibi. Nuſq̄ in tota veteris inſtrumēti ſerie reperim⁹ angelos qui tā ſedulo apparuere piſtorib⁹ cū luce apparuiſſe. De aſſumptio-ne beate Marie virginis. Ab initio et an̄ ſecula creata ſum ꝛ vſqꝫ in futurū ſeculū non deſinaui. Item etiam de natiuitate eiuſdez Phares aūt genuit eſrotz. ponebatur em̄ z pro m. Et iterū docu-it eos. Aram aūt genuit aminaclab. erat em̄ more poetico d pro-tractum. Et in die paſce. ſicut eſtis aſini.

¶ De expoſitione collectarum plus iuſto monſtruoſo.

D O cuit et eos interpretari collectas dicens Aduertatis vos qui vultis ire ad ordos/ ita eritis exponere collectas. Que-ſumus om̄ipotēs deus. vt beat⁹ apoſtol⁹/ tuū p nobis imploret

auxiliū/ vt a noſtris reatibus abſoluti/ a cunctis etiam periculis
exuamur. Queſumꝰ/ die wir ſindt. omīipotens deus/ himeliſcher
vater. vt/ auff das beatus apoſtulus/ ſant Bat. implorat/ das er
Bewein. ꝓ nobis/ vor vns. tuū auxiliū/ dein ellende. vt/ auff das.
abſoluti/ ſo wir Bezalt haben. a noſtris reatibꝰ/ vnſer ſchuldner.
etiam exuamur/ das wir nit außgezogen werden. a noſtris peri
culis/ von vnſern kleydern vnd leuſen.

¶ De modo epiſtolandi cancellarie aſineitatis congruo.

TRadidit quoq̧ eis modū epiſtolandi et ꝓpoſuit eis ſepe
exemplar a ſe cōpoſitū qđ imitarent̄. Jnter ceteras autē
ſuas epl'as. ſic vnā eis ad patriā recitauit. quā ipſe per ſe cuidaȝ
adoleſcēti miſiſſe gloriabat̄. Magiſter Petrus zepffel alias hilt/
prant. pro nunc didaſcolon in eccleſia collegiato ſancti Syfridi
Metenſi diſcreti necnō ſcientifico iuuene Allexiꝰ de mentzami/
co maximiſſime ad amata. Salutē meā apptā dilecte ſocie cha/
riſſime ego mitto te ſcire ꝙ ego nuꝑ inſteti ꝓ vno gubernamine
et ex dei gratiā factus ſum ſcholi rega eccl'ie collegiate ſancti Sy
fridi metenſi. et bene ſto qr habeo multos ſcholares paruꝰ ⁊ ma/
gnus pauperes cū diuidis ego vellem ꝙ tu veniris apud nos qr
mecū multū ꝓdeſſe. ego vellē ſingulariter reſpectū apud te habe
re. et vellē te diſcere caſualia et tꝑalia. et tu poſſes etiā a me doce
facere verſos. quia nuꝑrime incepſi tertiā pars Alexandri. et ſū/
ma primū ibi diſtinxere pedes: diſcipuli mei iam ſciunt ꝑ abrifa/
cere verſos. vnus heri apportat mihi vnū bonū ſcȝ. O intemera
ta mons ſuꝑ ſidera ferner. Jtem alter. Jorius ſtiſſius eſt preſby/
teri cleopores. Jtem tertius vnā pulcrū epitaphia ad ſepulchrū
lapidē. Johannes eſt mors. quod fecit mihi ve. orate ꝓ ſibi deus
habet ſuū aīa. Sin aūt nō es luxurioſus. id eſt luſtig. ad verſus.
ſed potius ad proſos et ad dictaminas. ego propoſui eis modū
dictādi. ex quo ſtatim erūt facere epl'as. cū hoc occupo me cū eis
apud oratoribꝰ ⁊ poetis. Lexi em̄ huc vſq̧ Virgiliū ſuꝑ Lucam.
Ciceronē ſuꝑ Marcū. Quintilianū ſuꝑ Johannem. Plautum.
de beata v̓gine. et Horatiū de ſancta Katherina. ⁊ lego eis mul
tum bona circa impedimētas Alexādri. ſemper ſuper duos ver/
ſos vigintiquattuor arguit̄. Et modos ſignificandi Johānis de

garlandria.in quib⁹ mei diſcipuli multũ creſcauerũt. ſic et tu poſ/
ſes in breui creſcare ſup oẽs ſocios tuus. etiã ſi ſolueret eis collũ
eorum. Et eris ſcribere vnã pulcrã litterã ad auunculũ tuũ dñm
Johãnes lappenheuſer plebanus in weytloch. Et eris ei perſua
dere q te permittat ſemel trahere ad vnã altã ſcholã ſicut ⁊ ego
ſteti in vniuerſitate Getſchwellenſi. Valete felicis. datũ raptum
Baſilee ſecũdo kalendas Martialis. Anno chriſto mille quadrin
gento nongenteſimi nono. Item legit eis parua naturalia. ⁊ in
ter cetera pronunciauit eis ad pennã. ſic aduertate q vinũ eſt tri
plicis natura. Primo facit bonũ ſanguis. Secũdo facit corda le/
ticia. Tertio proijcit ruſticus ad merdum.

¶ Confutatio in ludimagiſtros litterarum ignaros.

SEd diceres/ quare tam indoctũ preceptorẽ puerorũ canoni
ci in ſuis scholis ſuſtinuerũt: Reſpõſio/ quia bonã habuit
vocem et pulcros flauoſq capillos. et ſciebat optime ludere in lu
tinis. potuitq canonicis et ſuis cõcubinis facere ſolacia in domo
in menſa/ in camero/ ante domũ ſcz hoffiren. et precipue in car/
niſpreuio in hoſpitũ preſentia. Ceterũ gratus etiã fuit et dilect⁹
famulab⁹ et cõcubinis canonicorũ/ que quidẽ cõcubine magnam
habebãt poteſtatẽ apud dños ſuos et poterãt efficaciter interce
dere pro aliquo Ludimagiſtro et qui eis placuiſſet. De tali tan/
taq cõcubinarum auctorite audietis ex collaterali meo. Ille inq re
ctor ſcholariũ vt habent annales Baſilienſiũ deditus fuit amo/
ri mulierũ. ideo etiam indoctus (vt auditũ eſt) cepit amare puel/
lã famulã piſtoris/ in ſant Johannes gaſſen. que fuit virgo poſt
quartũ/ frequẽter nocte ad eam aſcẽdit p aceruos lignorũ que añ
eius cubiculũ copioſe fuerant collocata. piſtor qui et ipſe oculos
in famulã cõiecerat. habuit enĩ vxorẽ vetulã et rugoſam/ conſide/
rabat neſcio quos ſtrepit⁹ in domo fieri nocturnos arripuit gla/
diũ/ ad camerã famule properat rector ſcholariũ vigilans et me/
tu plenus/ nõ paruipendebat inſultus piſtoris p valuã deſcẽdit
ſequitr piſtor. fugit ille. nec prorſus euadere ſe poſſe timens/ in an/
gulo et in acie domus ad aram/ id eſt ad ſtabulũ porcorũ intro/
iuit. inter porcos ſe collocans. cũ piſtor anhelans ſequeretur/ ⁊ in
diuerticulo neminem videret/ et ipſe quoq ad ſtabulum acceſſit

Indignabundus/ queritans quiſnā in ſtabulo latitaret. Reſpon/dit fatuus amator. Es iſt nyemantz hie/ dañ wir armen ſew. Pi/ſtor arbitratus legionē demonū (de qua in euangelio Luce. viij. porcos ſuos intraſſe mox anxius domū reuertitur. Sic autē re/ctor puerorum ex amatore porcus factus/ cum porcis in ſtabulo porcorum/ porcinam vitam viniuit.

¶ Amorē turpē/ odij/ ire/ belli/ poſtremo vo qd oīm grauiſſimū homicidij/ ſepius miniſtrare fomitē/ de quo in hec Vergilius.

Perdidit horrendo troiam venus improba bello.
Et laphitas bello/ perdis iacche graui

¶ Bap. quoqꝫ Mantuanus ita cecinit egloga prima

Ludit amor ſenſus oculos preſtringit et affert.
Libertatem animi et mira nos faſcinat arte
Credo aliquis demon ſubiens precordia flammam
Concitet. et raptam tollat de cardine mentem
Nec deus vt perhibent amor eſt/ ſed amator et error

ET vt multa paucis cōprehēdā. Amor mulierū deum offendit/ angelos cōtriſtat/ demones letificat/ hoīem exe/cat/ rationem eneruat/ viſum obnubilat/ memoriam debilitat fantaſiaꝫ lacerat/ marſupium euacuat/ infamat vilem ab/iectum et inconſtantē facit/ anxiū ꝛ ſollicitū oīm tpe reddit/ podagrā/ cy/ragrā/ arteticam/ vertiginē generat. Amator mulierū nihil honeſtū/ nihil diuinū/ nihil ſpirituale/ ſapidum aut dulce putat et etiam ſola caro/ ſola libido/ ſola preſentia ſcorti ei iocunda eſt/ amator inde/uotus eſt/ gelidus eſt/ aridus eſt/ frigidus eſt/ orare non poteſt/

ſtudere nequit/ ſacris intendere negligit/ eccleſiã propter deũ nõ intrat/ vt rem ſcz diuinã videat/ aut verbũ dei audiat/ immo ingreſſus tẽplũ ſermonis tpe/ oẽm pplm bis/ ter/ quater circuit/ ſi ſuã videre poſſit. Sed eſt ydolatria/ ydolatriã em̃ cõmittit/ qm̃ ydolũ colit pter ydolũ ad tẽpla feſtinat/ ingreſſus oculos circũgirat ſi forte ydolũ ſuũ videat/ ingrediẽs/ manens/ ⁊ exiens/ ſignũ ei aliqđ pſtat/ nõ bene dormit/ nõ bene comedit/ comedẽs nõ nutrit̃/ ſed corp⁹ extenuat/ iraſcit̃/ litigat/ frequẽs bellũ/ crebra pace cõcludit/ et vix vno momẽto in eodẽ pposito manet/ incõſtans/ fluctuãs/ raro letus/ ſepe meſtus/ ſemp varius/ vniformis nunq̃/ meretricũ nepharias artes et inenodabiles laqueos non videt/ ſirenũ blandicias et viſcũ male volũtatis non ſentit/ naufragiũ ſuũ nõ pcipit. Si qñ atrociter minat̃\ iratus ſecũ cogitat. Ego ne illã. que illũ. que me. que nõ ſine modo. mori me malim. Sẽtiet qui vir ſiem. hec v̄ba. vna me hercle falſa lacrymula (quã oculos terẽdo miſere. vix vi expreſſerit) reſtinguet. et ſe vltro accuſabit. et dedit ei vltro ſupplicium. Hoc ſciebat platina anus in aſinaria. que tumidũ et minacẽ adoleſcentẽ ſic alloquit̃. Fix⁹ eſt hic apud nos animus tuus clauo cupidinis. remigio veloq; quã tũ poteris feſtina ⁊ fuge. q̃ magis te in altũ capeſcis. tam eſtus te in portũ referet. Amor anxia res eſt. credula/ timida/ ſollicita/ oĩa circũſpiciens. vana et ſecuta formidans. Amor eſt feda ſeruitus/ et iniuſta more impaciens. Amans eſt ſuſpicioſus. eſt cõtentioſus eſt fantaſticus. cũ alij inter prandendũ letant̃. noua referunt. ſcemata tractant. gaudent. delectant̃. ipſe ſolus animũ habet apud meretriculã. in conuiuio ſe eſſe neſcit. cogitat. meditat̃. animo reuoluit ſuam amaſiã et arbitrat̃ eam quoq; eſſe iam ſui memorẽ. quia gaudet gaudio ymaginato. cum forſitan ipſa ſit in curia plebani. in ſtabulo equorũ. in cella monachi/ vbi alium habet cibum mãducare. Amator ſecũ habet iudiciũ. qm̃ infidelẽ iudicat fidelẽ. deformẽ iudicat pulcram. fallacẽ iudicat veracẽ. fetidã et olẽtem iudicat bene redolentẽ. ſtercoribus plenã iudicat reliquijs refertam. ſtercus et lutum iudicat eſſe margaritã vel balſamũ. Judicat eſſe ſibi propriũ. quod vult eſſe appellatiue qualitatis. id eſt cõmune multorũ. Amator meretricis hic in terris quodammodo

in inferno cōſtitutus eſt.qm̄ eſt in igne.quia amor ignis eſt.eſt in eſtu.eſt in fletu.eſt in ſtridore. eſt in ſudore. eſt in fetore. eſt in ar/dore.eſt in terrore.eſt in tremore.eſt in timore.eſt in ſiti.eſt in fa/me.eſt in luctu.eſt in penis.eſt in tormētis.eſt in anguſtijs. eſt in tenebris.eſt in ſuſpirijs.eſt in miſerijs.eſt in dolore ſine remedio eſt in vinculis ſine ſolutione.eſt in mala et ꝑuerſa voluntate. eſt in auerſione dei.eſt in letheo fluuio infernali. qm̄ maieſtatis di/uine et oīm beneficiorū Jeſu chriſti oblitus eſt eſt in flegetonte. quia in ardore iratū et cupiditatū.eſt in acheronte/ qm̄ in triſti/tia.eſt in cocyto/qm̄ in luctu et lacrymis.eſt in ſtyge/qm̄ in gurgi te odiorū.ita vt cū pſal. vere dicere poſſit. Circūdederūt me do lores mortis/pericula inferni inuenerūt me. Tribulationē et do/lorē inueni et nomē dn̄i inuocaui.in q̄rta quinquagena pſal.xix.
¶ Huiuſmodi etiā miſeria amatorꝫ et conditiōes. quas etiā ama ſie ſue eis ex cognoībus aſcribunt / ex ordine litterarū alphabeti/ deprehendi poteſt/currēdo per vniuerſum alphabetū. Quippe amator ſignificatur per oēs litteras/ vt verbi gratia.

¶ Attributa que meretrices dant ſuis amatoribus.

A	aff	N	narr
B	breymaul	O	olpendolp
C	clotz	P	phuſer
D	dildap	Q	quatſack
E	eſel	R	roraff
F	fantaſt/ſi eſt ſuppo ſitū/vel fritz hanenfeder/ ſi eſt laycus vel eques.	S	ſchelm oder ſcheyſſer
G	gauch	T	tropff
H	hautzinger/holtzbock	V	vnckenbunck
J	iuuer	W	wambſt
K	kalbßtaſch	X	xiſcher
L	lapp/lelmaul/lóffel/maul/ſcd̄m moderniores leßhertz	Y	yemerlich
M	muni/mertzenkalb/mollenkopff	Z	zanner vel zipfler
		Et	etto erloß
		Con	contzo
		Titel	tittelſauger
		Tur	turſtig turnerhengſt

¶ Hec ſunt pdicata/hec attributa/hec ſunt merita laudis et honoris/quib⁹ amaſie ſuos amatores vel abſentes vel comin⁹/hoc eſt de ppinquo tpe incõgruo ſe aduentãtes exornãt atq decorãt. Eya nũc cognoſcãt amatores quales diligãt/in quas ſuũ amorẽ/corpus et ſubſtantiã/cũ aĩarum periculo expendant. Hec optimi ⁊ preſtãtiſſimi pr̃es propter nr̃os adoleſcẽtulos ⁊ optimos ephebos adduxi/ne innocentẽ ſuã adoleſcentiã/ingeniũ/memoriam vires aĩe/vires corporis/pulcritudinẽ/ne dona dei/patrimoniũ/ſudores parentũ/nobile tempus/oẽm laborẽ/oẽm conatũ/conatum ſuum tradant/ſubiiciunt/offerant/dedant meretrici.

¶ Que qualis ſit/alphabetice littere indicãt ſcðm ordinem.

¶ Conditiones meretricum.

A auara eſt meretrix
B blaſphemia bibula
C captioſa contentioſa
D doloſa
E effrons
F fallax fatita
G garrula
H habere paratu hircina
I impia infidelis
L luxurioſa laſciua libera
M mendoſa
N nugigerula
O obſtinata
P putrida procax
Q queruloſa
quater lochica
R rixoſa rancida
S ſqualida ſcabioſa
ſpurciſſima
T terribilis truculenta
V vinolenta venenata
venenoſa venefica
X Chriſti et oĩs honeſtatis inimica/A qua nos eripiat/qui nr̃o amore dignus eſt/in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Ouidius de fallacia ſcortorum

Fallite fallentes/ex magna parte prophanum
Sunt genus/in laqueos quos poſuere cadant

Martialis.

Crede ratem ventis/animum ne crede puellis
Namq eſt feminea tutior vnda fides.

¶ Ad adoleſcentes nupturos ne ducant meretrices/ne ſeducant extra ca. de ſpon. et ma. inter opera/quoniã ſunt plerũq ſteriles et a ſacerdotio impediũt/et vix diſueſcũt id quod aſuete ſunt.

Tetraſthycon
Ne placent turpes pietatis ymagine tede
Si bonus es/ et vis ducere/ duc ſimilem
Quid faciet meretrix/ fallit que caſta putatur
Vina placent aliis/ fex ne relicta tibi
Item ſemper habet lites alternaqȝ iurgia lectus
In quo nupta iacet
¶ Item ne ducant etiam virgines filias meretricū.
Lac dabit hec ſcorti que lac ſuxit meretricis
Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu.
Et quod noua teſta capit inueterata ſapit
Der haff ſchmeckt gern nach der erſten briien.

Saphicum endecaſyllabum Joannis ſpyſer ad libellum et eiuſdem pios lectores.

Molliter flammas veneris libelle
Solue pugacis celebrande amaros
Neſcios ſcorti ſcelereſqȝ dolos
Noxia bella.
Callidi quicquid ſceleris ſuperbum
Euomit ſcortum duce te ſacrate
Dabitur vite. labor omnis illi
Improbus erat.
Et ſacri ſi quos generis miniſtros
Inficis multa nimiaqȝ ſorde
Motus in cleros animo paterno
Dicere amatos.
Forte ſuſpectas tibi fabuloſas
Cenſeas muſas venerande noſtras
Clere traductas fuge ſuſplicari
Fata per alma.
Anxius nullus dolor hic ve liuor
Sola ſed dulcis animi voluptas
Leta quā pubes velut vna phebum

Florida poſcit.
Te monet ſcortum rabigum libellus
Strictius querno decorare flabro
Indies/technas adimes ſuperbas
Inclite lector
Barbaralexis Samuelis ex mōte rutilo
in diſcretos amatores atq3 tacitos
Quicunq3 velit amare
Weyber oder iunckfrawen
Magno in gaudio ſtare
Der ſol gar eben ſchawen
Vt fungatur prudentia
Er möcht die ſach verderben
Summa foret dementia
Vnd kundt kein lieb erwerben
Que placeret ſed haberet
Gar groſſe rew bey meiner trew
Amans age caute.
Iſtis audax in rebus ſis
Ein verzagter gar nicht ſchafft
Amoris eſt maxima vis
Der narr hat ſich villeycht verklafft
Prudens dominator aſtris
Vnd kan bulen ſchone weyb
In vrbibus atq3 caſtris
Merck bulhertz was ich dir ſchreyb
Sequere me/docebo te
Das du durch kunſt erwerbeſt gunſt
Viuas quoq3 laute.
Sis in verbis moderatus
Wo du bey den weybern biſt
Eris virginibus gratus
Den red wol zu aller friſt
Nuſq̄ dignus ſit amore
Der weyb vnd iunckfrawen ſchendt

Virgineo pollens flore
   Sich gar ſpötlich von im wendt
Et dicet ſic/rach quis eſt hic
   Du grobs rindt/hab dir den grindt
      Simul hac pruritū.
Cum gradiaris in via
   Vnd dir ſchon begegent
Dic virgo nunc ſalue pia
   Vor klaffer biß geſegent
Cito recede ab ea
   Das dich der eyferer nit ſehe
Dic vale amica mea
   Das dir nymmer leyd geſchehe
Plus deberem/ſi auderem
   Dir ſprechen zů/ich hör das du
      Vnq̄ noſcas ritum
Tandem ipſa cogitabat
   Was het er zů ſagen mir
Quis deorum mihi dabit
   Das er kem herwider ſchir
Vt cor experiret eius
   Ob es in lieb wer entzündt
Facerem profecto peius
   Jch ſprich dir ſey als vergundt
Quodcunq̧ vis/cor meum ſis
   Leb du mit mir/als ich mit dir
      Hic in leticia.
Se tunc bene habebunt res
   So iſt die glock gegoſſen
Tua corroborata ſpes
   Jch hab ſein offt genoſſen
Jſtum adhuc amo ſexum
   Das do krentz vnd ſchleyer tregt
Tenet me ſibi connexum
   Mein můt hab ich darauff gelegt

Eas amo/ergo clamo
 Beudt mir dein mund/ ich wurd geſund
      Ex amicitia.
Quid obſecro iocundius
 Wan ein weybs pildt wol geſchickt
Amabat hec profundius
 So ſie auß iren augen plickt
Syderum inſtar ex polo
 Sie kan geben hohen mut
Si vixerit abſqꝫ dolo
 Jch nem ſie für groſſes gut
Vultu leta/ nuſq̄ ſpreta
 Dich zů yr ſchmuck/hart an dich truck
      Hinc ſume baſia
Sunt et huic clenodia
 Stondt nit weyt von dem hertzen
Serua hec in cuſtodia
 Mit yn iſt gut zů ſchertzen
Effigies letabunda
 Die warheit muß ich melden
Vbera dura ac rotunda
 Die niemant kan vergelten
Jſta tange/ſed nec frange
 Jch ſag furwar/durch den gryff dar
      Gaudet amaſia.
Pauperculam prudens vita
 Daran iſt gar klein gewin
Diuitem venuſtam cita
 Es hat ein beſundern ſyn
Nam ſi conceperit illa
 Kan dich vnd das kind erneren
Miſera autem ancilla
 Mag ſich hungers kaum erwern
Scortum caue/viuit praue
 Erwel dir ein zart/die dein wart

Conuiua fideli.
Jn ſecreto rem hanc tene
Beſchicht dir guts/ſchweyg ſtill dar zů
Sic viues vndiqz bene
Vnd behalteſt euch beyd zů rů
Qui vult vulgauerit amorem
Jſt alle der weldt ein ſpot
Plures ducet in errorem
Vor deiner zung ſey ein knodt
Sis diſcretus/ſemper letus
Volg meiner lere/gewinſt gut vnd ere.
Crede ſamueli

Ludowicus Hohenwang capitibus de meretricū fide in ſacerdotes et plebeios ſummarium indidit.

Carmen ad Clerum.
Diſce bone clerice virgines amare
Quia ſciunt dulcia oſcula preſtare
Juuentutem floridam tuam conſeruare
Pulcram et amabilem prolem procreare.
Heu nobis.
Et vt cognoſcas latius/So nim gar eben war
Ludimagiſter fatuus/Das iſt weyt offenbar
Se multum ratus amari/Von einem weyblein ſchon
Amore volens cremari/Hieß ſie mit im heym gon
Replentur vini veteris/Vnd waren guter ding
Jocus hic fuit celebris/Gar ſchon ſie yn vmbfieng
Non immemor rei ſue/Jr ſchantzen nam ſie acht
Gratulando illi ſuaue/Bald in zum narren macht
Multos hinc extorquet nummos/Das iſt yr aller art
Abijt et querit alios/Lag ym an ſicher hart
Nec hunc curabat miſerum/Die weyl er pfennig hat
Neuit poſt huic lintheolum/Dar in geſchreyben ſtat
W.V.H.J.M.G.Er kunts außlegen fein

Sic ſpeculans poetice/Das was die gattung ſein
Omne deleſti gaudium/Weynen vnd hertzenleydt
Graue paris cordolium/Jamer menlich geſpreyt
Non fuerat autem ita/W.V.H.wild vnd hert
Illi prius non audita/J.M.G.iſt mein gefert
Sonabat Mira dicam/Der gut geſel was ein gauch
Iudeo portat tunicam/Zwen rock den mantel auch
Vt eam poſſet audire/Mit ſeckel wol beſchwert
Quo placentur eius ire/Gar bald er zů ir fert
Ad ipſam vbi venerat/Do was es gar nohet nacht
Illa blandiri non ceſſat Biß ſie das gelt rauß pracht
Mox aperit ſtultus peram/Wolt ſo gelieben ſich
Rem refero vobis veram/Sie ſprach heb dich an mich
In cubiculum ducitur/Hoffet ein gůtten můt
Subter lectum abſconditur/Er meint es wer als gůt
Ecce quidem ingrediens/Selber auff thun er kunt
Manet cum ipſa dormiens/Dem was ſein hertz vewunt
Sub lecto iacebat ſpretus/Sie het ein ſchererknecht
Summis qui viribus fretus/Machet ein groß geprecht
Pauper ſub lecto torquetur/Dorſt reden gantz kein wort
Equis non cruciaretur/Wo er ſollich ſpyl hort
Mane ſurgunt hilariter/Das frewlein was geſcheydt
Exeunt domum pariter/Wañ es forcht ſeiner heudt
Interim miſer trepidus/Saumbt ſich nit lang im hauß
Saltabat prorſus territus/Hinden zům laden auß
Nec poſt illã plus audiuit/Sie het das gelt ſchon genũmen ein
Vbi talia reſciuit/Auch wolt ſy nymmer ſein ſeyn
Deinde totum extortum/Thet ym gar eben recht
Fallaciſſimũ hoc ſcortum/Verbraſt der ſcherer knecht
Luſum cernens ſe fabulem/Von diſen er wol vertrawt
Incepit amare quendam/Auff die er gentzlich bawt
Bonorum cum diſpendio/Verſchlembt ſeiner můter erb
Erat durans amatio\Darnach ward ſie ym herb
Repertus it per regulas/Er lieff über die tach
Amittitqꝫ ſuas ſcholas/Der tewfel des gelach

Se poſt caminum abſcondit/Es was im gar kein ſchertz
Vota preceſqꝫ ſpoſpondit/Erſchrocken was im ſein hertz
Fuga ſibi conſuluit/Das war ein faſtnacht ſpyl
Linquat veſtem oportuit/Ein buler leydt ſich vil
Amor dicebat abiens/Jſt ein karteuſer orden
Heu mihi q̄ fui amens/Jnnen bin ichs worden
Quid aūt nunc dicam/Clara es weyß doch yederman
Quā proba ſit auis rara/Ach gak ich far dar von
O Gretula katharacꝫ/Klein liebe machet groß we
Jd ſenſit ſtultus vtiqꝫ/Bißher vnd fürbaß mer
Ergo ſapienter dixi/Jch wiſt gern wie der hieß
Tametſi non ita vixi/Der ſich nit nerren ließ

Eius ergo vellem viuentis noſcere nomen
Qui non feminea luſus ab arte foret
Felix diues et beatus/Mag wol pfaffkeriß ſein
Meo caſu auiſatus/Lat ſollichs vnd trinckt gut wein
Demum ſibi nunciatur/Wie einer geſtorben iſt
Quod deflendo lamentatur/O tod wie grym̄ du biſt
Et quia fauit helicon/Schreyb er mit groſſem leyde
Hoc elegans eulogion/Got geb ir ewig freude
E heu terribili graſſans mors impia vult V
Lethifera fixit cuſpide corda A
Sorte cadit parili dux et cum rethore conſu L
Aſtra tenes vite premia digna tu E.

Hic iacet Elizabeth ſi bene fecit habet
Ein fürſtin ſchon im tummenloch
Leydt leyder todt vnd lebet noch
Jn meinem hertzen gantz an ende
Seydt ſie geſcheyden iſt behende
Allein hat verlaſſen mich
Betrübt vnd ellend iemerlich
Empfindet yetz den waren lon
Troſt gibt dem ſie hat wol gethon

Ita vixit ille rector/ Er wolts nit anders han
Vale ſemper bone rector/ Lūg du vnd ſtoß dich dran
Gut geſell iſt ein gering man

¶ Petri bolandi landenburgēſ theologi ꝛ ſacerdotis
ſecularis Contra amorem mulierum Diſthycon
Quicquid amauerimus mundi te chriſte relicto
Dicimur et mechis ſimiles et oui pereunti
Contra amorem mulierum et carnis incentiua
¶ Multa remedia inueniri poterunt in optimo libello de integritate. quem qui carpunt. et odiunt. caueant ne caſtitatem deo gratiſſimam/ odio habere videantur.

Nihil ſine cauſa.

RARE 84-B
25005

THE J. PAUL GETTY CENTER
LIBRARY